

ANKARA ÜNİVERSİTESİ DİKİMEVİ SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN KENDİ SAĞLIK SORUNLARIYLA İLGİLİ DÜŞÜNCELERİ

Yrd. Doç. Dr. A. Ezel ESATOĞLU*

Uzm. Aysen KÖSE**

ÖZET

Çalışmamız, Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu tarafından düzenlenen “Yüksek öğrenim çağı öğrencilerinin sağlık sorunları” isimli panele katılan öğrencilerinin sağlık, barınma, ulaşım gibi sorunlarının öğrenilmesi amacıyla hazırlanan soru formunun değerlendirilmesini kapsamaktadır. Soru formları panele katılan Ankara Üniversitesi Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu’nda okuyan 134 öğrenci tarafından doldurulmuştur. Öğrencilerin sorun ve beklentilerinin % 84.3’ünün okumakta oldukları okul, % 35.1’inin üniversitedeki sosyal faaliyetler, % 30.5’inin yurt sorunu ve % 20.9’unun da Ankara Üniversitesi Sağlık Kültür ve Spor Dairesi ile ilgili olduğu belirtilmiştir. Çalışmamızın sonuçlarının bu kurumlar tarafından değerlendirilip öğrencilerin istedikleri fiziksel, sosyal ortama ve sağlık koşullarına ulaşabilmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yüksek öğrenim çağı öğrencileri, sağlık sorunları, barınma sorunları, ulaşım sorunları.

STUDENTS’ CONCERNS ABOUT THEIR HEALTH PROBLEMS AT ANKARA UNIVERSITY THE COLLEGE OF HEALTH CARE PROFESSIONS

ABSTRACT

This study has been prepared by evaluation of questionnaires, which are used to define health, accommodation, and transportation problems of students. These questionnaires were filled in by 134 students who attended to the panel discussion, “Health Problems of the Higher Education Students”.

This panel discussion was held by Ankara University, Dikimevi The College of Health Care Professions. Evaluation of questionnaires shows that 84.3 % of students’ problems, and expectations is about their schools, 35.1 % of them is for their social life in university, 30.5 % of them is for their dormitory problems, and finally, 20.9 % of them is about Ankara University Health, Culture and Sport Department. It has been considered that results of this study will provide opportunities to the related departments by evaluating these results, in order to achieve physical and social environment, and provide better health conditions, which are expected by the students.

Key Words: Higher education students, health problems, accommodation problems, transportation problems.

Temelde biyolojik bir kavram olarak nitelendirilen “gençlik” tanımı günümüzde, ekonomik, toplumsal ve kültürel yönden daha geniş boyutları ile birlikte değerlendirilmektedir (8). Çocuklukla erişkinlik arasındaki uzun dönem, gençlik dönemi olarak adlandırılır. Onikinci yaştan yirmibir yaşına dek uzanan gençlik çağında, ruhsal alanda önemli değişiklikler, hızlı büyüme ve olgunlaşma görülmektedir (9). Gençlik çağı birkaç alt döneme ayrılmaktadır. Ergenlik belirtilerinin ortaya çıktığı 12-15 yaşları ilk gençlik yada erken ergenlik dönemidir; 15-17 yaşları arası ise güvensizlik ve çekingenliğin belirgin olduğu orta ergenlik dönemi olarak adlandırılmaktadır. Onsekiz yaş ve sonrası ise kendine güvenin olduğu olgun kararlar ve çözümlerin üretilebildiği geç ergenlik dönemidir (1,9). Gelişimsel olarak geç ergenlik dönemi oldukça renkli ve hareketlidir

*Ankara Üniversitesi, Sağlık Eğitim Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Keçiören, Ankara.

**Ankara Üniversitesi Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıp Fakültesi Cebeci Hastanesi, 06590 Dikimevi, Ankara.

(6). Hareketlilik yalnızca birey açısından değil, toplum açısından da en dinamik evreyi kapsar. Birey açısından gençlik dönemi toplumsallaşma yolu ile çocukluktan yetişkinliğe geçiş ve kişiliğin oluşması sürecidir (5). Çocuklukla yetişkinlik arasında tüm yaşama biçim verecek olan ani ve kalıcı değişikliklerin görüldüğü biyolojik, psikolojik, zihinsel ve toplumsal gelişimin olduğu bir süreçtir (5,6). Gençliğin yetişkinliğe erişme süreci, içinde yaşadığı toplumsal yapı ve bu toplumsal yapı içerisindeki sosyoekonomik statüsü tarafından biçimlendirilir. Kısacası gençlik, içinde yaşadığı toplumun izlerini taşır ve o toplumun sorunlarından etkilenir. Genç birey, toplumsal gelişmeye ve oluşumlara etkin olarak katılır. Katılımın sağlanabilmesi ise ancak bireyin sağlıklı olması ile mümkündür.

Taylor'a göre sağlık, bireyin fiziksel, zihinsel ve sosyal olarak esenlik içinde olması durumudur (7). Bu tanımdan yola çıkışla gencin sağlıklı olabilmesi, fiziksel, zihinsel ve toplumsal açıdan iyi durumda olması ile gerçekleşebilir. Toplumun büyük bir kesimini gençlerin oluşturduğu düşünülürse, gençlerin sağlıklı olması, toplumun da sağlıklı olmasını beraberinde getirir. Gençliğin en dinamik toplumsal kesimi olarak toplumun gelişimindeki yeri ve geleceği oluşturmadaki rolü "Gençlik insanlığın geleceğidir" ifadesi ile özlü bir biçimde tanımlanmıştır (5). Özünde biyolojik kavram olan gençlik, "insan" söz konusu olduğunda toplumsal bir kavram haline dönüşmektedir (4). Birey için önemli bir dönemi, toplum için ise önemli bir kesimi oluşturan gençlik, genel anlamda sağlıklı bir yaşam biçimine sahip olmalıdır. Bireyin sağlıklı olabilmesi için bazı etmenler gereklidir. Beslenme, spor, bireysel hijyen, ruhsal denge, stres, uyku, barınma, ulaşım, aile ve arkadaş ilişkileri, iletişim bu etmenlerin bir kısmını oluşturmaktadır.

Gençliğin, yaş sınırı olarak bir bütünlük içinde görülmesine karşın, iç yapısının homojen olmadığı bilinmektedir (5). Gençlik, köy-kasaba-gecekondu-kent gençliği, üretici-tüketici gençlik, okuyan-okul dışı gençlik olarak kendi içinde sınıflandırılmaktadır (4,5). Yüksek öğrenim gençliği genel nitelikleri açısından yaş, cinsiyet, aile durumu, yetiştirildiği öğrenim kurumları ve çevre

özellikleri bağlamında gençlik içinde bir alt sınıfı oluşturmaktadır (5). Yüksek öğrenim gençliği sağlık sorunlarını da, kendi özgün koşullarına bağlı olarak farklı biçimlerde yaşamaktadır.

Bu çalışmanın amacı Dikimevi Sağlık Hizmetleri Yüksekokulu Öğrencilerinin sağlıklarını etkilediğini düşündükleri sorunlar hakkındaki düşüncelerinin saptanmasıdır.

YÖNTEM

Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu tarafından 29 Kasım 1997 tarihinde düzenlenen "Yüksek Öğrenim Çağı Öğrencilerinin Sağlık Sorunları" adlı panelde, öğrencilerin sağlık sorunlarının öğrenilmesi amacıyla bir soru formu oluşturulmuştur. Daha önceden hazırlanarak panel sırasında öğrencilere dağıtılan soru formu açık uçlu sorulardan oluşmuş; öğrencilerin üniversite ve yurtlarında karşılaştıkları sağlık sorunlarını belirtmeleri istenmiştir. Çalışmanın evrenini Ankara Üniversitesine bağlı Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencileri oluşturmuştur. Soru formunu, panele katılan öğrencilerden çalışmaya katılmak isteyen 134 kişi yanıtlamış, 18 kişi yanıtlamamıştır. Soru formları incelenmiş öğrenciler tarafından en fazla sayıda belirtilen sorunlar kendi içerisinde yüzdeler ile sınıflandırılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Yapılan sınıflandırma sonucunda, sağlıkla ilgili sorunların dört ana başlık etrafında toplandığı ortaya çıkartılmıştır. Belirlenen sorun başlıkları ve bu ana başlık içerisinde ele alınan alt başlıklar Tablo 1'de verilmiştir.

Öğrencilerin sorunlarının %84.3'ünün okumakta oldukları okullarla ilgili olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler, ikinci sırayı %35.1 ile üniversitedeki sosyal faaliyetlerle ilgili sorunlara, üçüncü sırayı %30.5 ile yurt sorunlarına ve dördüncü sırayı da %20.9 ile Ankara Üniversitesi Sağlık Kültür ve Spor Dairesi (SKSD) ile ilgili sorunlara vermişlerdir (Tablo 1).

Tablo 1. Dikimevi Sağlık Hizmetleri Yüksekokulu Öğrencilerinin Sağlıklarını En Fazla Etkilediğini Düşündükleri Sorunlar.

	Sorunlar	Kişi n*	Yüzde %*
1	Okulla ilgili sorunlar	113	84.3
	<ul style="list-style-type: none"> • Okul fiziksel koşullarının uygun olmaması • Okul yemekhane hizmetlerinin uygun olmaması • Okul öğrenci işleri hizmetlerinin yavaş işlemesi, iyileştirme yapılmaması • Okulda kütüphane hizmetinin sağlıklı verilmemesi • Ders programlarının ve staj zamanlarının etkili olarak düzenlenmemesi 	38 31 25 12 7	
2	Üniversitedeki sosyal faaliyetlerle ilgili sorunlar	47	35.1
	<ul style="list-style-type: none"> • Sosyal ve kültürel faaliyetlerin eksik yapılması • Üniversitedeki sportif faaliyetlerin iyi duyurulmaması • Spor salonunun geliştirilmemesi ve yenilenmemesi • Üniversite faaliyetlerini tanıtıcı bazı broşürlerin dağıtılmaması 	22 10 8 7	
3	Yurtlar ve hizmetleriyle ilgili sorunlar	41	30.5
	<ul style="list-style-type: none"> • Yurtların sayıca yetersizliği ve uzak yurtlara verilme sorunu • Yurtlarda sıcak su olmaması, temizlik eksikliği • Yurt yemeklerinin niteliksiz ve pahalı olması • Yurt personelinin sorunlara ilgisizliği • Yurt çalışma odalarının ve yatak sayılarının azlığı ve niteliksizliği 	12 7 7 7 8	
4	Üniversitedeki SKSD hizmetleriyle ilgili sorunlar	28	20.9
	<ul style="list-style-type: none"> • SKSD’de her daldan uzman doktorun olmaması ve ayrıntılı muayene edilmeme • SKSD’in teknik hizmet kapasitesinin yetersizliği • SKSD’de koruyucu sağlık eğitimi verilmemesi • Belli aralıklarla sağlık kontrolü yapılmaması 	6 9 8 5	

* Bir kişi birden fazla sorunu forma yazdığı için satır yüzdesi alınmış, toplam sütunu tabloda yer almamıştır .

Yüksek öğrenim çağı öğrencilerinin sorunları pek çok araştırmaya konu olmuştur. Yüksek öğrenim gençlerinin serbest zaman etkinliklerinin ve kendilerini gerçekleştirme düzeylerinin saptanması (5), sosyoekonomik sorunlarının belirlenmesine yönelik olarak yapılan araştırmalar (8), yüksek öğrenim çağı öğrencilerinin sorunlarını irdeleyen çalışmalardan birkaçıdır. Bu araştırmalarda benzer sonuçlar olduğu gözlenmektedir. Yapılan çalışmada, öğrenciler tarafından ilgili okulun fiziksel koşullarının yetersizliği, yemekhane hizmetlerinin iyileştirilmesi şeklinde belirtilen sorunlar, Boğaziçi Üniversitesi’nde Albayrak Kaymak tarafından öğrenci profilini tanımak ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanındaki gereksinimlerin belirlenmesi amacıyla yapılan tarama araştırmasında bulunan sonuçlarla

benzerlik göstermektedir (3). Dışardan bakıldığında olanakları fazla gibi görünen bir devlet üniversitesi olan Boğaziçi Üniversitesi’nde yapılan bu araştırmada, öğrencilere sunulan barınma, beslenme gibi hizmetlerde eksiklik olduğu, eksikliğin temel nedenlerinin de kaynak eksikliği olduğu belirtilmiştir. Araştırmada, öğrencilerde sık rastlanan sorunlar olarak bulunan mesleki, akademik ve çevresel konularla ilgili yönelme ve destek gereksinimi, isteksizlik ve kendini geliştirmeye duyulan gereksinimlerin, ayrıca gerginliklerle başa çıkamama ve depresifliğe işaret eden davranışların, içinde yaşadıkları eğitimsel ve fiziksel çevreye odaklanılarak yansıtıldığı ifade edilmiştir.

Yapılan bu araştırmada, yurt ve hizmetleri ile ilgili sorunların Tablo 1’de izlendiği gibi, yurtların sayıca azlığı, hijyenik ortamın

yetersizliği, yurt yemeklerinin kalitesizliği ve pahalılığı, yurt personelinin ilgisizliği, çalışma ve uyku ortamının bozukluğunu içerdiği görülmektedir. Gençler, yurt ortamının fiziksel ve ruhsal sağlıklarında doğrudan ve dolaylı olarak etki yarattığını belirtmektedirler. Albayrak'ın yaptığı araştırmada da (3), yurttan kalan öğrencilerin yalnız kalanlara oranla daha fazla sorun ilettikleri ifade edilmektedir. Yüksek Öğretimde Rehberliği Tanıtma ve Rehber Yetiştirme Vakfı'nın (YÖRET) öğrencilere destekte bulunan diğer vakıflarla yaptığı bir çalışmanın sonucunda da (2), öğrencilerin hizmetlere en çok gereksinim duydukları yerlerin başında Kredi Yurtlar Kurumuna bağlı yurtların geldiği belirtilmektedir.

Araştırmada öğrencilerin Ankara Üniversitesi'ndeki SKSD hizmetleri ile ilgili sorunlarını Tablo 1'de belirtildiği gibi kendileriyle ilgili uzman doktor bulunmaması, Ankara Üniversitesi SKSD teknik hizmet kapasitesinin yetersiz olması, koruyucu sağlık eğitimi verilmemesi ve düzenli aralıklarla sağlık kontrolünden geçirilmemesi olarak belirttikleri izlenmektedir. Yine araştırmada öğrencilerin üniversitedeki sosyal faaliyetlerle ilgili sorunlarının da tabloda, spor salonu ve sportif faaliyetlerin azlığı, sosyal ve kültürel faaliyetlerin yetersizliği ve üniversite faaliyetlerini tanıtıcı broşür verilmemesinden oluştuğu izlenmektedir. Öğrenciler serbest zamanlarını en iyi ve verimli şekilde değerlendirmek istemektedirler. Bireyin üniversitede geçen, kendini gerçekleştirme süreci içerisinde olumlu bir benlik tasarımı geliştirmesinde, katıldığı serbest zaman etkinliklerinin türü, bu etkinliklere katılma biçimi ve ayırdığı sürenin önemli bir etken olduğu bilinmektedir (5).

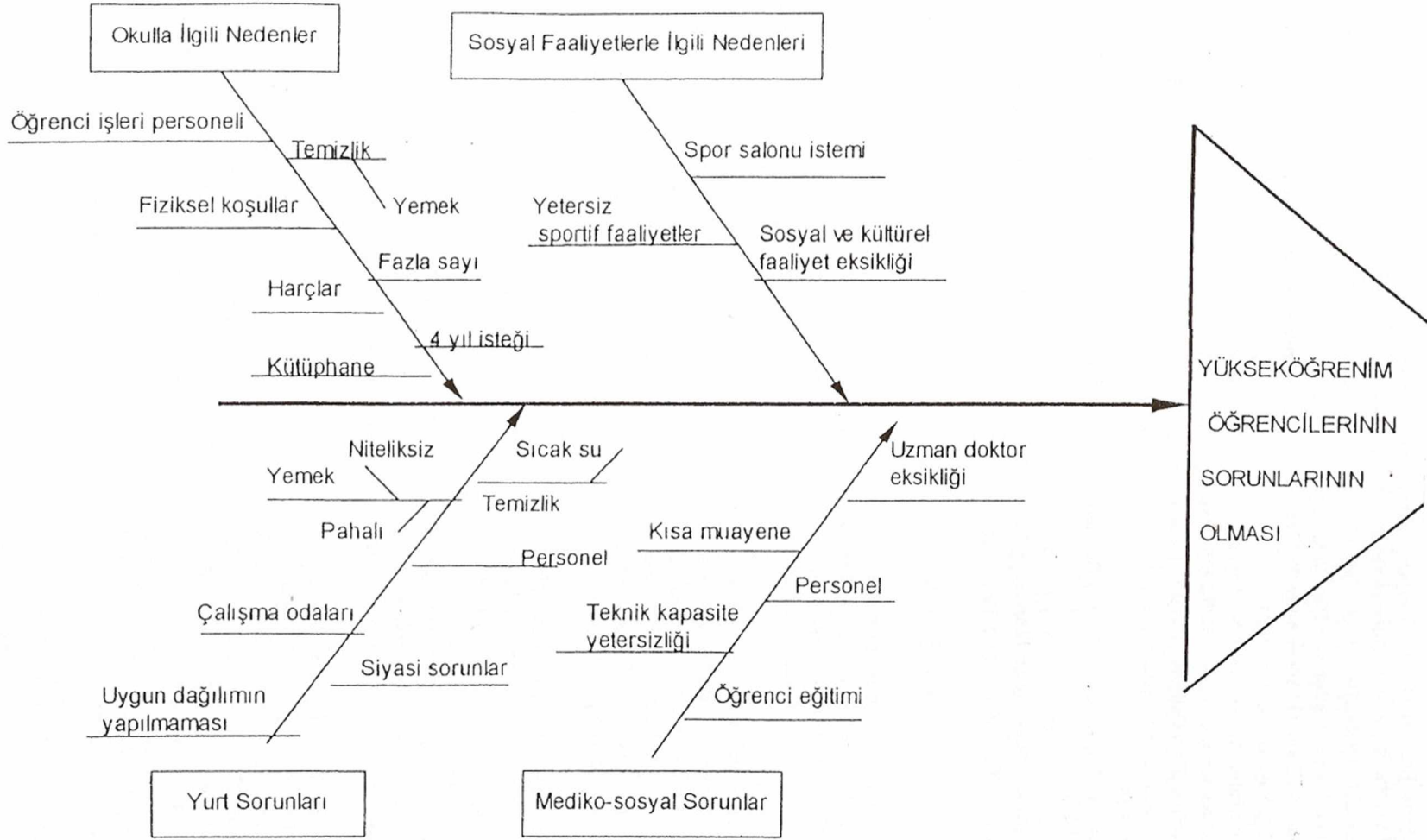
Öğrencilerin saptadıkları sorunlar, okul ve üniversite yönetimi tarafından daha ayrıntılı olarak değerlendirilebilmesi ve çözümlenebilmesi için Şekil 1'de görüldüğü gibi, bir neden-sonuç diyagramına (balık kılıçığına) yerleştirilmiştir. Neden-sonuç diyagramı, belirlenen bir ana sorunun, onu ortaya çıkaran nedenleri ile birlikte görülebilmesini sağlayan bir çizelge olarak,

sorunların en fazla görülenden başlamak suretiyle alt nedenleriyle birlikte çözümlenebilmesini sağlamaktadır. Bu diyagramda öğrencilerin saptadıkları ana sorun ve başlıklar izlenmektedir. Diyagramda görülen "okulla ilgili sorunlar"ı oluşturan alt nedenlerin ortadan kaldırılması, toplam katılımcıların sorunlarının %84'ünün çözümlenebilmesini sağlayacaktır. Üniversite ve okul yönetiminin diğer sorunların da öğrenilebilmesine ilişkin çalışmalar yapmalarının bütün sorunları azaltması ve giderek ortadan kaldırılmasına katkıda bulunacağı söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sağlıklı olabilmeleri ve sağlıklı kalabilmeleri için sağlıklı bir fiziksel ve ruhsal ortam içerisinde yaşamaları gereken yüksek öğrenim çağı öğrencilerinin bu koşullara kavuşabilmeleri için, yönetimin onlar tarafından belirtilen sorunları öğrenmesinin çok yararlı olacağı düşünülmektedir. Ankara Üniversitesine bağlı Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu tarafından düzenlenen "Yükseköğretim Çağı Öğrencilerinin Sağlık Sorunları" adlı panelin ve yapılan bu çalışmanın, sorunların kapsamlı bir şekilde öğrenilebilmesini sağladığı düşünülmektedir. Sorunların yönetim tarafından öğrenilmesinin; öğrencilere sosyal ve kültürel aktiviteler ile spor alanında, gerek mekan gerekse etkinlik içeren daha iyi olanaklar sunmalarına yol açabileceği söylenebilir.

Öğrencilerin sorunları en yoğun biçimde üniversiteye girdikten kısa bir süre sonra yaşadıkları düşünüldüğünde, bu sorunları en aza indirebilmek için gerekli sağlık hizmetleri ile danışmanlık hizmetlerinin sunulması SKSD hizmetleri bünyesinde gerçekleştirilmektedir. Öğrencilerin sağlık ve danışmanlık hizmetlerine gereksinim duydukları diğer önemli mekanlardan birisi de yurtlardır. Yapılan çalışmanın sonuçlarının, bu kurumlar tarafından da öğrenilerek kendi açılarından değerlendirilmesi, öğrencilerin arzu ettikleri fiziksel-sosyal ortama ve sağlık koşullarına ulaşabilmelerine olanak sağlayacaktır.

Şekil 1. Neden-Sonuç Diyagramı (Balık Kılçığı) Yükseköğretim Çağı Öğrencilerinin Sorunlarını Oluşturan Nedenler

KAYNAKLAR

1. Canat, S., "Puberte, Ergenlik Dönemi, Davranış ve Yeme Bozuklukları", Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ders Kitabı. Ed. Sayıl, I. Antıp A.Ş. Tıp Kitapları ve Bilimsel Yayınlar, Ankara, 1996.
2. Cumhuriyet Gazetesi, 20 Ocak 1998.
3. Cumhuriyet Bilim Teknik, 7 Şubat, sayı:568, 1998, s:10.
4. Gökçe,B., Tüzün, S., Etkin, G., Sökmensüer, Y., Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1984.
5. Gökmen H., Açıkalin A., Koyuncu N., Saydar Z., Yüksek Öğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri. Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara, 1985.
6. Köker, S., 'Ergenlikte Zihin Gelişimi', Psikiatri, Psikoloji ve Psikofarmakoloji Dergisi, 1(3), 1993, s:258-262.
7. Ünner, H., Bir Araştırma ve Uygulama Alanı Olarak Sağlık Psikolojisi. Psikiatri, Psikoloji ve Psikofarmakoloji Dergisi, 1(2), 1993, s:153-157.
8. Ünver Ö., Tolan B., Dağdaş C., 12-24 Yaş Gençlerinin Sosyo-Ekonomik Sorunları. Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara, 1986.
9. Yörükoğlu, A., Çocuk Ruh Sağlığı. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Türk Tarih Kurumu Basımevi. 6. Baskı. Ankara, 1983.